

ΟΙ ΑΝΤΙΧΑΛΚΗΔΟΝΙΟΙ ΔΕΝ ΗΣΑΝ ΚΑΙ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΟΙ

Ἀπάντησις εἰς μελέτην τοῦ π. Ἰωάννου Ρωμανίδου
ὑποστηρίζοντος τὴν ἀντίθετον ἄποψιν

Ὑπὸ Ἀρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου

Ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Καθηγητὴς π. Ἰωάννης Ρωμανίδης ἐδημοσίευσεν ἄρθρον μέ τιτλον «*Μία φύσις τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένη. Ὁ ἅγιος Κύριλλος καὶ ἡ Δ΄ Οἰκουμένη Σύνοδος*»¹. Κεντρικὴ ἰδέα τοῦ συγγραφέως εἶναι ὅτι οἱ Ὁρθόδοξοι καὶ οἱ Ἀντιχαλκηδόνιοι ἔχομεν κατ' οὐσίαν τὴν ἰδίαν Χριστολογικὴν πίστιν· ἂν καὶ διαφοροποιούμεθα εἰς τὴν διατύπωσιν τοῦ δόγματος, εἰς τὸ περιεχόμενον ὅμως ταυτιζόμεθα. Γράφει συμπερασματικῶς: «οἱ δύο παραδόσεις ἐπιβίωσαν στίς περιπλοκότητες τῆς ἱστορίας, ἐνῶ διατήρησαν σπὴν οὐσίαν τὴν ἴδια Ὁρθόδοξον πίστιν. Τὸ κείμενό μας καλεῖ σπὴν ἀνίχνευσι μέσα σπὴν ἱστορία, τῆς κοινῆς ἐνοράσεως τῆς πίστεως καὶ τοῦ δόγματος, πού δέν ἦταν δυνατόν νά διαστρεβλωθεῖ ἀπὸ τίς τραγωδίες τῶν ἱστορικῶν ἐξελίξεων»².

Ὁ π. Ρωμανίδης ἔχει ὁμολογουμένως προσφέρει πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὴν Θεολογίαν. Τοῦ ὀφείλομεν εὐχαριστίας διὰ τὰς ἐπιτυχεῖς θεολογικὰς του τοποθετήσεις ἐναντι σοβαρῶν συγχρόνων ἐκκλησιολογικῶν προβλημάτων.

Παρά ταῦτα διαφωνοῦμεν ριζικῶς μέ τὴν συγκεκριμένην ὡς ἄνω θέσιν του, ὅτι δηλαδὴ ἔχομεν κατ' οὐσίαν τὴν αὐτὴν Χριστολογικὴν πίστιν μέ τοὺς Ἀντιχαλκηδονίους, διότι δέν εὐρίσκομεν αὐτὴν σύμφωνον μέ τὴν Παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας ὡς βιοῦται καὶ ἐν Ἀγίῳ Ὅρει.

Ὡς γνωστόν, ἡ Ἱερά Κοινότης τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἠρνήθη νά δεχθῇ ὡς Ὁρθόδοξον τὴν ἀπόφασιν τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ θεολογικοῦ Διαλόγου Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονίων, ὅτι «ἁμφότεραι αἱ οἰκογένειαι διετήρησαν πάντοτε πιστῶς τὴν αὐτὴν αὐθεντικὴν Ὁρθόδοξον Χριστολογικὴν πίστιν καὶ τὴν ἀδιάκοπον συνέχειαν τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως» (Β' Κοινὴ Δήλωσις, Σαμπεζύ 1990). Ἐξέδωκε πρὸς τοῦτο τὰ ἐξῆς τρία ἐπίσημα κείμενα:

- α) Τὴν Εἰσήγησιν τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἀγίου Ὁρους περί τοῦ Διαλόγου Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονίων, τῆς 1/14^{ης} Φεβρουαρίου 1994.
- β) Τὸ Ὑπόμνημα τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἀγίου Ὁρους περί τοῦ Διαλόγου Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονίων, τῆς 14/27^{ης} Μαΐου 1995.

γ) Τὴν πραγματείαν «*Παρατηρήσεις περί τοῦ θεολογικοῦ Διαλόγου Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονίων, Ἀπάντησις εἰς κριτικὴν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνοῦ*», Ἅγιον Ὅρος 1996.

Ἡ Ἱερά Κοινότης δέν ἦτο δυνατόν νά ἀποφανθῇ διαφορετικά, διότι ἐκφράζει τὴν κοινὴν ἀγιορειτικὴν συνείδησιν, τὴν ὁποίαν οἱ ταπεινοὶ Ἀγιορεῖται Μοναχοὶ διαμορφώνουν ἀσκούμενοι νυχθημερόν εἰς τὴν ὑπακοὴν εἰς ὅσα παρέλαβον παρὰ τῶν Ἀγίων ἡμῶν Πατέρων καὶ ζῶντες καθημερινῶς τὴν λατρείαν τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο δέν ἔμπορουν νά διαφοροποιηθοῦν ἀπὸ τὴν Πίστιν τῶν Ἀγίων, τοὺς ὁποίους τιμοῦν μέ παννύχους στάσεις, ἱκεσίας καὶ δεήσεις. Πῶς θά ἔμπορουν νά τό πράξουν, χωρὶς νά διακινδυνεύσουν τὴν σωτηρίαν των, ὅταν δι' αὐτὴν τὴν σωτηρίαν ἐπικαλοῦνται ἀπὸ ὀρθρου βαθέος τὰς πρεσβείας τῶν ἁγίων ἱεραρχῶν, ἱερομαρτύρων καὶ ὁσίων, τῶν ὁποίων τὰς μνήμας ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει

¹ Συλλογικός τόμος «ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ Η ΤΩΝ ΠΑΝΤΩΝ ΕΝΟΤΗΣ», ἔκδοσις τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κουτλουμουσίου, 1997, σσ. 177-191.

² Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 190.

καί τιμᾶ διὰ τόν ὑπέρ τῆς Ὁρθοδοξίας ἀγῶνα των; Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκνοῦ, τοῦ ὁσίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, τοῦ ἁγίου Λέοντος Πάπα Ρώμης, τῶν ἁγίων ἱερομαρτύρων Φλαβιανοῦ Κωνσταντινουπόλεως καί Προτερίου Ἀλεξανδρείας κ.λπ.;

Ἀλλά δέν θά ἤμπορουσε νά πράξη διαφορετικά ἡ Ἱερά Κοινότης καί διότι θά ἦτο μεγίστη ἡ εὐθύνη αὐτῆς ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, ἐάν δέν παρέδιδε εἰς τὰς ἐπιγενομένας γενεάς τῶν Μοναχῶν τήν Πίστιν, τήν ὁποίαν παρέλαβε παρά τῶν ἁγίων Πατέρων καί Κιτόρων τῶν Ἱερῶν ἡμῶν Μονῶν.

Αἱ ἀκόλουθοι παρατηρήσεις δέν ἔχουν σκοπόν νά μειώσουν τό κύρος τοῦ πολιοῦ Καθηγητοῦ. Ἀποβλέπουν εἰς τό νά περιφρουρήσουν τήν Ὁρθόδοξον Πίστιν ἀπό ἀστόχους ἐρμηνευτικές προσεγγίσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι δυνατόν νά βλάψουν καί τό Ὁρθόδοξον πλῆρωμα καί τούς διαλεγομένους μετὰ τῆς Ἐκκλησίας ἑτεροδόξους.

* * *

Εἰς τήν ἱστοριοδογματικήν ἀνάλυσιν, εἰς τήν ὁποίαν προέβη ὁ συγγραφεύς, ὑπάρχουν ἀναμφιλέκτως θετικά σημεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα συγκαταλέγονται: α) Ὁ ἐντοπισμός τοῦ θεολογικοῦ σφάλματος εἰς τὰ ἀντικυρίλλεια ἔργα τοῦ Θεοδωρήτου Κύρου. β) Ἡ θέσις ὅτι ἡ ἁγία Ε΄ Οἰκουμενική Σύνοδος δέν ἀποτελεῖ ἐπιστροφὴν ἀλλὰ ἐμμονήν εἰς τήν διδασκαλίαν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου. γ) Ἡ ὑποστήριξις ὅτι τὰ Δώδεκα Κεφάλαια μετὰ τῆς Γ΄ πρὸς Νεστόριον ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἔγιναν δεκτά ὑπὸ τῆς ἁγίας Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. δ) Ἡ ἀπόρριψις τῆς γνώμης, ὅτι ὁ ἅγιος Κύριλλος διὰ τῶν Διαλλαγῶν παρέκαμψε τὰ Δώδεκα Κεφάλαια.

Εἰς πλεῖστα ὅμως σημεῖα δέν ἀκολουθεῖται ἡ Ὁρθόδοξος ἐρμηνεία τῆς ἁγίας Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Διαπιστοῦμεν ὅτι πρόκειται διὰ τήν ἰδίαν ἐσφαλμένην ἐρμηνευτικήν προσέγγισιν, ἡ ὁποία ὠδήγησεν εἰς τήν σύνταξιν τῶν Κοινῶν Δηλώσεων μετὰ τῶν Ἀντικαλκηδονίων, κατὰ τὰ ἔτη 1989, 1990 καί 1993, τήν ἀνορθόδοξίαν τῶν ὁποίων διεξοδικῶς διήλεγξαν διακεκριμένοι Καθηγηταί τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, προσέτι δέ καί ἡ Ἱερά Κοινότης διὰ τῶν ὡς ἄνω τριῶν κειμένων της καί ἰδίως διὰ τῆς ἐκτενοῦς πραγματείας αὐτῆς «Παρατηρήσεις...», τοῦ ἔτους 1996. Εἶναι ἀξιοσημεῖωτον ὅτι εἰς τὰ σημεῖα αὐτά ἡ ἐρμηνεία συμφωνεῖ, ἐνίστε κατὰ γράμμα, μέ ἐκείνην τῶν ἀντικαλκηδονίων θεολόγων³, ἐνῶ ἡ ὀρθόδοξος πατερική ἐρμηνεία ἐπ' αὐτῶν εἶναι ριζικῶς διάφορος. Δημιουργεῖται ἔτσι ἓνα ἐρμηνευτικόν πλαίσιον, ἐντός τοῦ ὁποίου καί τὰ θετικά σημεῖα τῆς ἀναλύσεως χάνουν τήν θεολογικήν σημασίαν των.

Αὐτά τὰ σημεῖα ἐπισημαίνομεν εἰς τήν συνέχειαν καί ἐπισυνάπτομεν τήν ἀντίστοικον ἐφ' ἐκάστου ὀρθόδοξον πατερικήν ἐρμηνείαν:

1) Εἰς σ. 178 παράγρ. 4 τοῦ ἄρθρου ἀναφέρονται αἱ δίκαιαι κατηγορίαι τῶν Ὁρθοδόξων κατὰ τῶν Ἀντικαλκηδονίων.

Δέν προσδιορίζονται ὅμως πλήρως καί ἐπακριβῶς. Διότι, οἱ Ὁρθόδοξοι δέν ἐντοπίζομεν τήν ἐπὶ μονοφυσισμῶν κατηγορίαν μόνον εἰς ὅσους ὁμολογοῦν μίαν οὐσίαν ἐν Χριστῷ (Εὐτυχής, Σέργιος ὁ Γραμματικός, κ.λπ.), ἀλλὰ καί εἰς ὅσους πρεσβεύουν μίαν *σύνθετον φύσιν* (σεβηριανοί κ.λπ.). Οἱ ἅγιοι Ἰωάννης ὁ Δαμασκνός, Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, Ἀναστάσιος

³ V. C. Samuel, *The Council of Chalcedon and the Christology of Severus of Antioch*, Dissertation, Yale University 1957, σσ. 19, 27, 59, 192, 194, 195.

ὁ Σιναΐτης κ.ἄ. ἔγραψαν κατά Μονοφυσιῶν, ἀνασκευάζοντες τὰς δοξασίας τῶν ἀκεφάλων σεβηριανῶν⁴.

2) Ἐπίσης (αὐτόθι) σημειοῦται: «*ἡ Φλαβιανὴ Ἐνδημοῦσα σύνοδος τοῦ 448 ὑπῆρξε μονομερὲς ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν καὶ ἐμμονὴν τῆς σπὴν Κυρίλλεια ὁρολογίας τῆς συνδιαλλαγῆς τοῦ 433 μέ ταυτόχρονη παράβλεψι τοῦ συνήθους τρόπου, μέ τὸν ὅποιο ὁ Κύριλλος μιλοῦσε γιὰ τὴν ἐνσάρκωσιν*».

Ἡ παρατήρησις ὅμως αὕτη δέν εἶναι ὀρθή. Ὁ ἅγιος Φλαβιανός, πιστός εἰς τὴν πληρότητα τῆς χριστολογικῆς διδασκαλίας τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, δέν ἦτο μονομερὲς. Ἀπεδέχετο εἰς τὴν Ὁμολογίαν⁵ τοῦ τόν Χριστόν «*ἐκ δύο φύσεων... ἐν μιᾷ ὑποστάσει*» (κατὰ τὴν ὁρολογίαν τῶν Διαλλαγῶν) καὶ ταυτοχρόνως «*Μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην*» (κατὰ τὴν ἀντινεστοριανὴν ὁρολογίαν). Παρομοίως καὶ ἄλλοι λόγιοι ἐπίσκοποι τῆς Συνόδου, ὡς ὁ Σελευκεῖας Βασίλειος⁶.

3) Ἀκόμη (αὐτόθι) λέγεται: «*ἀπὸ τὴν Χαλκηδόνα καὶ κυρίως ἀπὸ τὴν 2η Σύνοδο τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι ξεκάθαρο ὅτι οἱ Χαλκηδόνιοι Ὀρθόδοξοι χωρὶς συμβιβασμούς ἐπιτρέπουν παραλλαγές σπὴν ὁρολογία, οἱ ὁποῖες ἐκφράζουν τὴν ἴδια πίστιν*».

Δέν ἀκριβολογεῖται ὅμως διὰ τῆς γνώμης αὐτῆς ἡ Ὀρθόδοξος διδασκαλία. Εἰς τοιαύτην ἀνακριβῆ καὶ συνάμα ἐσφαλμένην παραδοχὴν φαίνεται νὰ στηρίζεται ἡ σύνταξις τῆς 9^{ης} παραγράφου τῆς Α΄ Κοινῆς Δηλώσεως (1989). Προφανῶς ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρεται εἰς τὰς ἐκφράσεις τῆς Ψήφου τῆς ἁγίας Ε΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου «*Εἴ τις ἐν δύο φύσεσιν λέγων, μὴ ὡς ἐν θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι τὸν ἕνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν γνωρίζεσθαι ὁμολογεῖ... ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ κέχρηται τῷ ἀριθμῷ, ὡς κεχωρισμένας καὶ ἰδιούποστας ἔχειν τὰς φύσεις, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω*» (ἄρθρον ζ') καὶ «*Εἴ τις ἐκ δύο φύσεων, θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, ὁμολογῶν τὴν ἔνωσιν γεγενῆσθαι, ἢ μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην λέγων... ἐκ τῶν τοιούτων φωνῶν μίαν φύσιν, ἥτοι οὐσίαν, θεότητος καὶ σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ εἰσάγειν ἐπιχειρεῖ, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω*» (ἄρθρον η'). Ὅμως, τὰ ἄρθρα αὐτὰ δέν συνετάχθησαν διὰ νὰ παράσχουν τὴν δυνατότητα ἐπιλογῆς μιᾶς ἐξ αὐτῶν πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὅλου μυστηρίου τῆς θείας Οἰκονομίας, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀναιρέσουν τὴν παρερμηνείαν ἐκάστης. Κατὰ τὸν ἅγιον Μάξιμον τὸν Ὁμολογητὴν⁷, πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὅλου μυστηρίου πρέπει νὰ συνεκφωνοῦνται ἀμφοτέραι αἱ ἐκφράσεις, ἥτοι ἡ τῆς φυσικῆς ἑτερότητας καὶ ἡ τῆς τῆς ὑποστατικῆς ἐνότητος.

4) Τέλος (αὐτόθι) διατυποῦται ἡ ἄποψις ὅτι: «*ὁ Σεβήρος Ἀντιοχείας φαίνεται πὼς εἶναι ὁ μόνος πού πλησιάζει τὴν ἀποδοχὴν ἀπὸ τόν Κύριλλο "δύο φύσεων τῇ θεωρίᾳ μόνῃ" μετὰ τὴν ἔνωσιν, θέσι πού υἱοθετήθηκε σπὴν Χαλκηδόνα καὶ διακηρύχθηκε στὸν ὅρο καὶ στὰ ἀναθέματα τῆς 5ης Οἰκουμενικῆς Συνόδου*».

Δέν εἶναι ὅμως ὀρθή ἡ ἄποψις αὕτη. Ὁ ὅρος "τῇ θεωρίᾳ μόνῃ" ἔχει χρησιμοποιηθῇ ἀπὸ τοὺς ἁγίους Πατέρας ὀρθοδόξως καὶ ἀπὸ τοὺς Ἀντιχαλκηδονίους κακοδόξως. Ἡ Ἱερά Κοινότης ἔχει καταδείξει διὰ πολλῶν καὶ ἀναμφισβητητῶν ἀναφορῶν (*Παρατηρήσεις...*, σελ. 36 κ. ἐξ.) ὅτι ὁ ὅρος χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τόν ἅγιον Κύριλλον καὶ τὴν Ε΄ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ὑπὸ ὀρθόδοξον ἔννοιαν, μέ σκοπὸν νὰ ἀποκλεισθῇ τό ἐνδεχόμενον τῆς

⁴ PG 89, 101C. PG 94, 741-744. Ἐκδοσις ἀκριβής... Γ' (3) 47.

⁵ Σπυρίδωνος Μίλια, *Τῶν Ἱερῶν Συνόδων νέα καὶ δαψιλεσιὰτη συλλογή*, Παρίσιοι 1761, σ. 228.

⁶ Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 56.

⁷ PG 91, 480AB.

διαίρεσεως τῶν οὐσιωδῶς ἐν Χριστῷ ὑπαρχουσῶν δύο φύσεων. Ἀντιθέτως ὁ Σεβήρος χρησιμοποιεῖ τὸν αὐτὸν ὅρον διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν χρῆσιν τοῦ ἀριθμοῦ δύο διὰ τὰς ἐν Χριστῷ φύσεις, ὁμολογῶν κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ψιλήν καὶ κατ' ἐπίνοιαν τὴν ὑπαρξίν των. Ἐπομένως ὁ Σεβήρος εὐρίσκεται εἰς τὸν ἀντίποδα τοῦ ἁγίου Κυρίλλου καὶ ὅχι πλησίον του, ὥς λέγει ὁ συγγραφεύς. Προσέτι δέ, μία τοιαύτη ἐρμηνεία τῆς ἐκφράσεως "τῇ θεωρίᾳ μόνῃ" δέν συμφωνεῖ μέ τὴν Χριστολογικὴν διδασκαλίαν τῆς Δ' καὶ τῆς Ε' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

5) Εἰς τὴν σ. 180 παράγρ. 1, γράφεται: «Ἀσφαλῶς ὁ Κύριλλος προτιμᾷ νὰ μιλᾷ γιὰ Μία Φύσι ἢ Ὑπόστασι τοῦ Θεοῦ Λόγου Σεσαρκωμένη καὶ Ἐνανθρωπήσασα... Ἡ ἀναφορά γιὰ δύο φύσεις στὸν Χριστό θὰ ἀντιστοιχοῦσε μέ τὴν ἀναφορά ἑνός Χαλκηδονίου γιὰ δύο Ὑποστάσεις στὸν Χριστό. Σχετικῶς πρὸς αὐτό ἕνας Χαλκηδόνιος δέχεται ὅ,τι λέγει ὁ Κύριλλος, ὅμως θὰ χρησιμοποιοῦσε τὴν φράσι Μία Ὑπόστασις τοῦ Θεοῦ Λόγου Σεσαρκωμένη, διότι γιὰ τὸν Χαλκηδόνιο Φύσις σημαίνει Οὐσία». Εἰς τὸ αὐτὸ πνεῦμα κινεῖται καὶ ἡ παράγρ. 3 εἰς τὴν σ. 187, ὅπου γράφεται ἡ πολὺ περίεργος θέσις, ὅτι «ὁ παραλληλισμός τῶν φράσεων τοῦ Κυρίλλου "Μία Φύσις" καὶ "Σεσαρκωμένη", προκειμένου νὰ ἀποδειχθεῖ ὅτι ὁ Κύριλλος μιλᾷ γιὰ δύο φύσεις στὸν Χριστό, ἦταν λάθος πού ἐπαναλαμβάνεται μέχρι σήμερα. Ἡ προσέγγισι αὐτὴ δέν εἶναι σωστή, διότι μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ σὲ δύο Ὑποστάσεις καὶ Πρόσωπα στὸν Χριστό».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω φαίνεται ἡ μονομερὴς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως θεώρησις τῆς ἐκφράσεως *Μία Φύσις τοῦ Θεοῦ Λόγου Σεσαρκωμένη*, ἡ δὴλῳσις δηλονότι τοῦ ἐνιαίου τῆς ὑποστάσεως (ἀντινεστοριανικὴ ὄψις), καὶ παραθεώρησις τῆς ἐτέρας ὁψεως αὐτῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἅγιος Κύριλλος ὁμολογεῖ καὶ λεκτικῶς δύο φύσεις ἐν Χριστῷ.

Ἡ ἀνωτέρω μονομερὴς θεώρησις δέν εἶναι ὀρθή. Δι' αὐτῆς τῆς μονομεροῦς θεωρήσεως δημιουργεῖται ἄστοχος διαφοροποιήσις περὶ τὴν ὁρολογίαν μεταξὺ ἡμῶν τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου καὶ παρέχονται ἔτσι ἐρείσματα εἰς τοὺς Ἀντιχαλκηδόνιους νὰ πιστεύουν ὅτι ἐρμηνεύουν ὀρθῶς τὸν ἅγιον Κύριλλον καὶ ἀκολουθοῦν τὴν ὁρολογίαν του.

Ὅφειλόμεν νὰ δεχώμεθα τὴν χριστολογικὴν διδασκαλίαν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου εἰς τὸ σύνολόν της.

Κατὰ μέν τὴν ἀντινεστοριανικὴν θεώρησιν τῆς ἐκφράσεως *Μία Φύσις τοῦ Θεοῦ Λόγου Σεσαρκωμένη*, ὁ ὅρος *Μία Φύσις τοῦ Θεοῦ Λόγου* ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς ὑποστάσεως. Ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκνός, ὁ ὅρος σημαίνει ἐνούσιον ὑπόστασιν,⁸ δηλαδή τὸν Θεὸν Λόγον. Ἔτσι κατανοεῖται ὀρθῶς ὁ ἅγιος Κύριλλος, ὅταν λέγει: «Ὁμολογοῦμεν γάρ φησι, καὶ εἶναι αὐτὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ θεὸν κατὰ πνεῦμα, υἱὸν ἀνθρώπου κατὰ σάρκα, οὐ δύο φύσεις τὸν ἕνα υἱόν, μίαν προσκυνητὴν καὶ μίαν ἀπροσκύνητον, ἀλλὰ μίαν φύσιν τοῦ θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην καὶ προσκυνουμένην μετὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ μιᾷ προσκυνήσει, οὐδέ δύο υἱούς, ἄλλον μὲν υἱὸν θεοῦ ἀληθινόν καὶ προσκυνούμενον, ἄλλον δέ ἐκ Μαρίας ἄνθρωπον μὴ προσκυνούμενον, κατὰ χάριν υἱὸν θεοῦ γενόμενον ὥς καὶ ἄνθρωποι, ἀλλὰ τὸν ἐκ θεοῦ, ὥς ἔφην, ἕνα υἱὸν θεοῦ καὶ θεόν, αὐτὸν καὶ οὐκ ἄλλον καὶ ἐκ Μαρίας γεγεννηθῆναι κατὰ σάρκα ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν»⁹.

Κατὰ δέ τὴν ἐτέραν θεώρησιν, ἡ ὁποία σαφῶς φαίνεται εἰς τὴν δευτέραν πρὸς Σούκενσον ἐπιστολήν¹⁰, ὁ ἅγιος Κύριλλος ἐρμηνεύων ἑαυτὸν ὁμιλεῖ περὶ τῶν δύο φύσεων ἐν Χριστῷ. Τὴν θείαν φύσιν εἰσάγει διὰ τοῦ ὅρου *φύσις τοῦ Λόγου* καὶ τὴν ἀνθρωπίνην διὰ τοῦ ὅρου *σεσαρκωμένη*. Ὁ ὅρος *φύσις τοῦ Λόγου* χρησιμοποιεῖται, κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην

⁸ «Ταῦτόν οὖν ἐστὶν εἰπεῖν ἐνούσιον ὑπόστασιν καὶ φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου» (PG 94, 1461D).

⁹ Ἁγίου Κυρίλλου, *Προσφωνητικὸς ταῖς εὐσεβεστάταις βασιλίσσαις*, PG 76, 1212AB

¹⁰ PG 77, 237.

τόν Δαμασκινόν, μέ τήν ἔννοιαν τῆς οὐσίας, ἥτοι τῆς θεότητος τοῦ Λόγου: «Αὐτός μέν οὖν ὁ μακάριος Κύριλλος ἐν τῇ πρὸς Σούκενσον δευτέρᾳ ἐπιστολῇ ἐρμηνεύων τό, μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην, οὕτω φησίν· “Εἰ μέν γάρ μίαν εἰπόντες τοῦ Λόγου φύσιν, σεσιγήκαμεν, οὐκ ἐπενεγκόντες τό, σεσαρκωμένην, ἀλλ’ οἷον ἔξω πθέντες τήν οἰκονομίαν, ἥν αὐτοῖς τάχα πού καί οὐκ ἀπίθανος ὁ λόγος, προσποιούμενοις ἐρωτᾷν· εἰ μία φύσις τό ὅλον, πού τό τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι; ἢ πῶς ὑφέστηκεν ἡ καθ’ ἡμᾶς οὐσία; Ἐπειδή δέ, καί ἡ ἐν ἀνθρωπότητι τελειότης, καί τῆς καθ’ ἡμᾶς οὐσίας ἡ δῆλωσις εἰσκεκόμεσται διά τοῦ λέγειν, σεσαρκωμένην, παυσάσθωσαν καλαμίνην ράβδον ἑαυτοῖς ὑποστήσαντες”. Ἐνταῦθα μέν οὖν τήν φύσιν τοῦ Λόγου ἐπὶ τῆς φύσεως ἔταξεν. Εἰ γάρ ἀντί ὑποστάσεως τήν φύσιν παρείληπεν, οὐκ ἄτοπον ἦν, καί δίχα τοῦ σεσαρκωμένην τοῦτο εἶπεῖν· μίαν γάρ ὑπόστασιν τοῦ Θεοῦ Λόγου ἀπολύτως λέγοντες οὐ σφαλλόμεθα. Ὅμοιως δέ καί Λεόντιος ὁ Βυζάντιος ἐπὶ τῆς φύσεως τό ρητόν ἐνόησεν, οὐκ ἀντί τῆς ὑποστάσεως»¹¹.

Εὐστόχως λοιπόν συνοψίζων ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκινός τὰς δύο θεωρήσεις γράφει: «Ὡστε τό εἶπεῖν, φύσιν τοῦ Λόγου, οὔτε τήν ὑπόστασιν μόνην σημαίνει, οὔτε τό κοινόν τῶν ὑποστάσεων, ἀλλά τήν κοινήν φύσιν (ἐνν. τῆς θεότητος) ἐν τῇ τοῦ Λόγου ὑποστάσει ὀλικῶς θεωρουμένην»¹². Ἐπομένως, ὁ ἅγιος Κύριλλος δέχεται δύο φύσεις μετά τήν ἔνωσιν, ὅχι μόνον διά τῶν Διαλλαγῶν καί ἄλλων προγενεστέρων κειμένων του¹³, ἀλλά καί δι’ αὐτῆς ταύτης τῆς ἐκφράσεως *Μία Φύσις τοῦ Θεοῦ Λόγου Σεσαρκωμένη*, διά τῆς ὁποίας δηλώνει ταυτοχρόνως καί τό ἐνιαῖον τῆς ὑποστάσεως καί τό διπλοῦν τῶν φύσεων, χωρίς νά εἰσάγῃ δύο ὑποστάσεις ἢ πρόσωπα.

6) Εἰς τήν αὐτήν σελίδα 180, παράγρ. 2, γίνεται μία ὀρθή ἐπισήμανσις ὑπό τοῦ συγγραφέως: «Ὅση ἐμμονή κι ἄν ἔχει κάποιος στήν θεολογική ἀκρίβεια στήν ἔκφρασι, εἶναι γελοῖο νά κατηγορεῖ γιά Νεστοριανισμό ὅποιον δέχεται τήν διπλῇ γέννησι καί τήν διπλῇ ὁμοουσιότητα τοῦ Λόγου ὡς βάσι γιά τόν τίτλο τῆς Θεοτόκου, καθώς ἐπίσης καί γιά τήν ἀπόδοσι ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων καί θείων ἰδιοτήτων καί ἐνεργειῶν στόν Λόγο». Καί ἔχει ἀπολύτως δίκαιον. Ἡμεῖς δηλονότι οἱ Ὁρθόδοξοι κατ’ οὐδένα τρόπον εἴμεθα νεστοριανοί.

Ἀλλά ἡ ἐπισήμανσις αὐτή δέν εἶναι ἐπαρκής. Ἐξ ἴσου σπουδαῖον εἶναι νά ἐπισημανθῇ ὅτι οἱ Ἀντικαλκηδόνιοι εἶναι μονοφυσῖται, παρ’ ὅτι λέγουν ὅτι δέχονται τήν διπλῇ ὁμοουσιότητα καί ὅτι ἀποδίδουν τά θεῖα καί τά ἀνθρώπινα ἰδιώματα εἰς τόν Λόγον. Καί τοῦτο διότι ἀρνοῦνται νά ὁμολογήσουν δύο φύσεις οὐσιωδῶς ὑπαρχούσας καί ἐνεργητικές εἰς τόν Λόγον. Τοῦτο τό τελευταῖον δέν εἶναι καθόλου γελοῖον, ἀλλ’ ἔχει ἰδιαίτεραν σημασίαν διά τόν δογματικόν χαρακτηρισμόν τῶν παλαιῶν καί νεωτέρων Ἀντικαλκηδονίων καί ὀφείλουν νά τό προσέξουν οἱ Ὁρθόδοξοι πού συμμετέχουν εἰς τόν Διάλογον μετ’ αὐτῶν.

¹¹ PG 94, 1025AB.

¹² Ὡς ἀντ.

¹³ Ὡς, λ.κ., εἰς τήν φράσιν: «Ὁ γάρ εἰς πρόσωπα δύο τήν οἰκονομίαν μερίζομεν, οὐδέ υἱούς δύο ἀντί τοῦ Μονογενοῦς κηρύττομέν τε καί δογματίζομεν, ἀλλά δύο μέν τὰς φύσεις εἶναι καί μεμαθήκαμεν καί διδάσκομεν· ἕτερον γάρ θεότης, καί ἕτερον ἀνθρωπότης· ἕτερον τό ὄν, καί ἕτερον τό γενόμενον... Ὁ δὲ τὰς φύσεις τοῖνυν συγχέομεν... ἀλλά καί τοῦ Θεοῦ Λόγου τήν φύσιν γνωρίζομεν καί τῆς μορφῆς τοῦ δούλου τήν οὐσίαν γινώσκομεν, ἑκατέραν δέ φύσιν ὡς ἓνα προσκυνοῦμεν Υἱόν· θάτερον γάρ θαιερόν Χριστός ὀνομάζεται» (Περὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Πατρός, PG 75, 1471CD).

7) Εἰς τὴν αὐτὴν σελίδα, παράγρ. 3, γράφεται ὅτι «δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ Λέων εἵπειν πρὸς τὸν διαχωρισμὸν καὶ τὴν διάκρισιν τῶν πράξεων τοῦ Χριστοῦ κατὰ τέτοιον τρόπον, ὥστε οἱ φύσεις νὰ φαίνονται πῶς ἐνεργοῦν ὡς ξεχωριστά Ὑποκείμενα».

Ὅμως, τοῦτο εἶναι ἐσφαλμένον. Ἡ ἐπικρινόμενη ἀπὸ τὸν π. Ἰωάννην διατύπωσις τοῦ ἁγίου Λέοντος εἶναι ἡ ἐξῆς: «ἐνεργεῖ ἑκάτερα μορφή μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσκηκεν, τοῦ μὲν Λόγου κατεργαζομένου τοῦθ' ὅπερ ἐστὶ τοῦ Λόγου, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστὶ τοῦ σώματος».

Ἡ διατύπωσις αὕτη εἶναι κατὰ πάντα Ὁρθόδοξος. Ὁ Τόμος τοῦ ἁγίου Λέοντος κατὰ μὲν τὴν κρίσιν τῆς ἁγίας Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου εἶναι «κοινὴ τις σπὴλη κατὰ τῶν κακοφρονούντων»¹⁴, κατὰ δὲ τὸν ἅγιον Σωφρόνιον Ἱεροσολύμων εἶναι «σπὴλη ὀρθοδοξίας»¹⁵. Τὸ σημαντικώτερον ὅμως εἶναι ὅτι ἡ φράσις αὕτη ἔχει ἐνσωματωθῇ εἰς τὸν δογματικὸν Ὅρον τῆς ἁγίας ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ ἐπομένως κάθε ἀμφιβολία περὶ τῆς ὀρθοδοξίας τῆς συγκεκριμένης διατυπώσεως ἀποδεικνύεται ἀπαράδεκτος.

Ἀλλὰ καὶ γενικώτερον, κατὰ τὸν κριτικώτατον ἅγιον Φώτιον Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Τόμος: «τὴν ἄκραν ἔνωσην τοῦ Λόγου καὶ τῆς σαρκὸς ἀνωμήτως τε καὶ θεοπρεπῶς διεγράνωσεν»¹⁶. Ὡς Ὁρθόδοξοι, τὰς κατὰ τοῦ Τόμου αἰτιάσεις ἀντιλαμβανόμεθα ὡς συκοφαντίας καὶ ὡς ἔκφρασις τοῦ μονοφυσικικοῦ φρονήματος τῶν συκοφαντούντων: «Εἰ μὲν γὰρ ἅπαντα ἡ τοῦ ἐν ἁγίοις Λέοντος ἐπιστολὴ δι' ἀμφιβολῶν πινῶν ὤδευε, καὶ ἐξ ὧν οἱ ἀκέφαλοι τὴν τῆς μιᾶς ὑποστάσεως αἰπῶνται διαίρεσιν, τάχα ἦν αὐτοῖς τῆς διαβολῆς ἡ ἄγνοια πρόφασις· ἐπεὶ δὲ διὰ μυρίων ἡ εὐσέβεια πρόδηλος, πῶς οὐκ δευτέραν ἐπὶ τῇ πρώτῃ δυσσεβείᾳ οἱ συκοφάνται προσλαμβάνουσιν»¹⁷.

8) Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς σ. 186 γίνεται ἡ ἐξῆς πρότασις: «Ἡ ἀδυναμία νὰ συνειδητοποιηθῇ αὐτό (τὸ δογματικὸν σφάλμα εἰς τὰ ἀντικυρίλλεια ἔργα τοῦ Θεοδωρήτου) κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 5^{ου} αἰῶνα κατέστησε τὸν Λέοντα καὶ τὴν Χαλκηδόνα συνενόχους στὰ μάτια ἐκείνων πού ἀκολούθησαν τὸν Διόσκορον, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον πού ὁ Διόσκορος κατέστη συνέννοχος ἔνεκα τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ Εὐτυχούς».

Ἡ πρότασις ὅμως εἶναι ἐσφαλμένη. Τὸ δογματικὸν λάθος τοῦ Θεοδωρήτου, ἥτοι ἡ διαφοροποίησις τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὴν Ὑπόστασιν τοῦ Θεοῦ Λόγου, τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ ἀπόδοσις τῶν ἀνθρωπίνων ἰδιοτήτων εἰς τὸν Χριστόν καὶ ὄχι εἰς τὸν Μονογενῆ Θεόν Λόγον, εἶχε σαφῶς συνειδητοποιηθῇ. Ὁ ἅγιος Κύριλλος διεξήγαγε πῆλιν ἀγῶνα διὰ νὰ γίνῃ κατανοητὸν καὶ νὰ ἀποφευχθῇ τοῦτο τὸ σφάλμα. Ὁ ἅγιος Πρόκλος Κων/λεως τὸ ἐπισημαίνει: «εἰ ἄλλος ὁ Χριστός, καὶ ἄλλος ὁ Θεός Λόγος, οὐκ ἔστι Τριάς ἡ Ἁγία Τριάς, ἀλλὰ κατὰ σέ αἰρετικέ, τετράς»¹⁸. Ὁ ἅγιος Φλαβιανὸς Κων/λεως ὁμολογεῖ ὀρθοδόξως: «...ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ μονογενής, Θεὸς τέλειος, καὶ ἄνθρωπος τέλειος ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς ἀνάρχως γεννηθείς κατὰ τὴν θεότητα, ἐπὶ τέλει δέ, καὶ ἐν

¹⁴ Σπυρίδωνος Μίλια, ἔνθ' ἀνωτ. σ. 155.

¹⁵ Συνοδικὴ Ἐπιστολή, ἐν Ἰω. Καρμίρη, *Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, τ. Ι, Ἀθῆναι 1960, σ. 215: «Τούτοις ὁμοίως τοῖς ἱεροῖς Κυρίλλου τοῦ πανσόφου χαράγμασιν ὡς ἱεράν καὶ ὁμότιμον δέχομαι καὶ τῆς αὐτῆς ὀρθοδοξίας γεννήτριαν καὶ τὴν θεόδοτον ἐπιστολήν καὶ θεόπνευστον τοῦ μεγάλου καὶ λαμπροῦ καὶ θεόφρονος Λέοντος... ἦν καὶ σπὴλην ὀρθοδοξίας καλῶ καὶ ὀρίζομαι, τοῖς οὕτως αὐτὴν καλῶς ὀρισμένοις Πατράσιν ἁγίοις ἐπόμενος, ὡς πᾶσαν μὲν ὀρθοδοξίαν ἡμᾶς ἐκδιδάσκουσιν, πᾶσαν δὲ κακοδοξίαν αἰρετικὴν ὀλοθρεύουσιν».

¹⁶ Ἁγίου Ἐφραιμίου Θεουπόλεως, ἐν Βιβλιοθήκῃ Φωτίου, PG 103, 960C.

¹⁷ Ἐνθ' ἀνωτ., PG 103, 944D.

¹⁸ Ἐγκώμιον εἰς τὴν Παναγίαν Θεοτόκον Μαρίαν, PG 65, 689A.

υστερίοις καιροῖς ὁ αὐτός... ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου γεννηθεὶς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα»¹⁹. Ὁ Βασίλειος Σελευκεῖας εἰς τὴν Ἐνδημοῦσαν τοῦ 448: «Προσκυνῶ τόν ἕνα Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τόν υἱόν τοῦ Θεοῦ τόν μονογενῆ, τόν Θεόν Λόγον, μετὰ τὴν σάρκωσιν, καί τὴν ἐνανθρώπησιν ἐν δύο φύσεσι γνωριζόμενον»²⁰. Ὁ ἅγιος Λέων Ῥώμης: «Ὁ δέ αὐτός τοῦ αἰδίου Πατρὸς Μονογενὴς αἰδῖος ἐτέχθη ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας ... τὴν ἡμετέραν φύσιν ἀνέλαβε καὶ οἰκείαν εἰργάσατο»²¹. Ὁ ἴδιος ὁ Θεοδώρητος Κύρου εἰς τὴν Δ΄ Σύνοδον: «ἀνάθεμα τῷ λέγοντι δύο υἱούς· ἕνα γάρ υἱόν προσκυνούμεν, τόν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τόν μονογενῆ»²². Καί ἡ Δ΄ Οἰκουμένη εἰς τόν Ὅρον αὐτῆς: «πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δέ τῶν ἡμερῶν τόν αὐτόν δι' ἡμᾶς, καί διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου τῆς Θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἕνα καί τόν αὐτόν Χριστόν, υἱόν, κύριον, μονογενῆ, ...»²³.

Ἐπομένως, ἡ ὑποστήριξις τοῦ ἁγίου Λέοντος πρὸς τόν Θεοδώρητον καί ἡ τούτου ἀποκατάστασις ὑπὸ τῆς Συνόδου τῆς Χαλκηδόνος δέν σημαίνει ἀποδοχὴν τοῦ δογματικοῦ σφάλματος τοῦ Θεοδώρητου, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχεν εἰς τὰ ἀντικυρίλλεια ἔργα του ἀλλὰ ὁ ἴδιος δέν ἐπανέλαβεν μετὰ τὴν Δ΄ Σύνοδον. Ἀντιθέτως, ἡ ὑποστήριξις τοῦ Διοσκόρου πρὸς τόν Εὐτυχῆ ὀφείλεται εἰς τὴν πλήρη ἀποδοχὴν τῆς μονοφυσικῆς του δηλώσεως εἰς τὴν Ληστρικὴν: «Διόσκορος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας εἶπεν· ἀνεκτός ὑμῖν ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος, μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν δύο φύσεις εἶπεν; ἡ ἁγία σύνοδος (ἡ Ληστρικὴ) εἶπεν· ἀνάθεμα τῷ λέγοντι»²⁴. Καί ἐπίσης, ὅταν ἀνεγνώσθη εἰς τὴν Ληστρικὴν ἡ ὀριστικὴ ἀποφῆς τοῦ Εὐτυχοῦς: «ὁμολογῶ ἐκ δύο φύσεων γεγενῆσθαι τόν κύριον ἡμῶν πρὸ τῆς ἐνώσεως· μετὰ δέ τὴν ἔνωσιν, μίαν φύσιν ὁμολογῶ», ὁ Διόσκορος εἶπε: «συντιθέμεθα τούτοις καί ἡμεῖς πάντες» καί ἡ Ληστρικὴ σύνοδος ἐπεβεβαίωσε: «συντιθέμεθα»²⁵.

9) Εἰς τὴν σ. 188, παράγρ. 2, λέγεται: «Στὴν Χριστολογία του (ὁ ἅγιος Κύριλλος) χρησιμοποιεῖ τὰ "φύσις", "ὑπόστασις" καὶ "πρόσωπον" ὡς συνώνυμα...».

Ἡ ἀποφῆς, ὅτι ὁ ἅγιος Κύριλλος ἐχρησιμοποίησε συνωνύμως τοὺς ὅρους φύσις καὶ ὑπόστασις, εἶναι λανθασμένη. Ἀντανακλᾶται καί εἰς τὴν 6ην παράγραφον τῆς Α΄ Κοινῆς Δηλώσεως (1989): «τὸ ζήτημα δέν εἶναι ἂν οἱ Πατέρες ἡμῶν ἐχρησιμοποίησαν ἐναλλακτικῶς τοὺς ὅρους φύσις καὶ ὑπόστασις καί ἂν συνέχεαν τόν ἕνα πρὸς τόν ἄλλον», θέσιν τὴν ὁποίαν ἡ Ἱερά Κοινότης ἀνῆρπεν ἐμπεριστατωμένως (Παρατηρήσεις..., σελ. 45 κ. ἐξ.). Ταῦτα μόνον ἐπαναλαμβάνομεν ἐδῶ, ὅτι ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός σαφῶς λέγει: «τοῦτο ἐστὶ τὸ ποιοῦν τοῖς αἵρετικοῖς τὴν πλάνην, τὸ ταυτόν λέγειν τὴν φύσιν καὶ τὴν ὑπόστασιν»²⁶. καί ὅτι, ὡς ἀκριβῶς οἱ Πατέρες ἀναφερόμενοι εἰς τὸ ὑποστατικῶς ἓν ἐν τῷ Χριστῷ χρησιμοποιοῦσαν τόν ὅρον φύσις, τὸν ἐννοοῦσαν καταχρηστικῶς ὡς ὑπόστασιν· ἐνῶ, ὅταν ἀνεφέροντο εἰς τὰ ἐξ ὧν ὁ Χριστός, τότε χρησιμοποιοῦσαν τόν ὅρον φύσις καί τὸν ἐννοοῦσαν κυριωνύμως ὡς οὐσίαν²⁷.

¹⁹ Σπυρίδωνος Μίλια, ἔνθ' ἀνωτ. σ. 66.

²⁰ Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 56.

²¹ Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 162.

²² Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 65.

²³ Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 156.

²⁴ Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 78.

²⁵ Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 79.

²⁶ Ἐκθεσις ἀκριβής... Γ' (3) 47, ἐν PG 94, 992A.

²⁷ PG 94, 1460D-1461D, PG 103, 977C-980B, PG 103, 1004A-D.

Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι, ὅταν οἱ ὅροι ἐκφέρονται συνωνύμως, συγχέονται κατὰ τό περιεχόμενον καί ἡ πλάνη εἶναι ἀναπόφευκτος.

Ἐπομένως, ὄχι συνωνύμως ἀλλά ὑπό σαφῶς καθωρισμένον περιεχόμενον ὀφείλομεν νά χρησιμοποιῶμεν τούς ὅρους *φύσις* καί *ὑπόστασις*, ἐάν θέλωμεν νά ἐπιτύχωμεν μετά τῶν Ἀντικαλκηδονίων ἔνωσιν ἐν τῇ ἀληθεῖ πίστει.

Ἡ ἄποψις, ὅτι εἶναι ἀνάγκη σήμερον πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἐνότητος νά εἴμεθα ἐλαστικοί εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ὅρων αὐτῶν, εὔρε τὴν πρακτικὴν τῆς ἐφαρμογῆς εἰς τὴν Α' Κοινὴν Δήλωσιν, ὅπου λέγεται ὅτι οἱ Ὁρθόδοξοι θά χρησιμοποιοῦν τὴν ἔκφρασιν *δύο φύσεις* χωρὶς νά διαιροῦν καί οἱ Ἀντικαλκηδόνιοι τὴν ἔκφρασιν *μία ἡνωμένη θεανθρωπίνη φύσις* χωρὶς νά ἀρνοῦνται τὴν δυναμικὴν παρουσίαν τοῦ θεοῦ καί τοῦ ἀνθρωπίνου ἐν Χριστῷ. Ἀλλὰ τοῦτο ἀποτελεῖ ἐσφαλμένην τοποθέτησιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπαρκῶς ἀπήντησεν ἡ Ἱερὰ Κοινότης εἰς τὰς *Παρατηρήσεις...* (σελ. 53 κ. ἐξ.).

* * *

Ἐκ τῆς προηγηθείσης σειρᾶς τῶν ἀνεπαρκῶν ἢ καί λανθασμένων ἐρμηνευτικῶν προσεγγίσεων τοῦ συγγραφέως συνάγεται ἐσφαλμένως εἰς τό ἄρθρον ὅτι: 1) ὁ Διόσκορος εἶχεν ὀρθόδοξον Χριστολογικόν φρόνημα, καί 2) ἡ Ληστρική Σύνοδος δέν εἶναι αἰρετική. Ἐπομένως, εἰς τὴν παράδοσιν τῶν Ἀντικαλκηδονίων διετηρήθη ἡ Ὁρθόδοξος Πίστις, παρά τὴν χρησιμοποίησιν διαφορετικῆς ὀρολογίας εἰς τὴν διατύπωσιν τοῦ δόγματος. Καί, ἐφ' ὅσον ὁ μὲν ἅγιος Κύριλλος ἐχρησιμοποίησεν συνωνύμως τούς ὅρους *φύσις* καί *ὑπόστασις* εἰς τὴν Χριστολογία του καί οἱ Ἀντικαλκηδόνιοι πάλαι τε καί σήμερον ἀκολουθοῦν τὴν κυρίλλειον ὀρολογία, διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἐνότητος μετά τῶν Ἀντικαλκηδονίων ὀφείλομεν νά εἴμεθα ἐλαστικοί εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ὅρων κατὰ τό παράδειγμα ἐκείνου.

Ὅμως, κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον πατερικὴν ἐρμηνευτικὴν καί ἐν γένει Παράδοσιν, ὁ Διόσκορος εἶχε μονοφυσικόν Χριστολογικόν φρόνημα καί ἡ Ληστρική Σύνοδος ὑπῆρξεν αἰρετική. Οἱ λόγοι πού ἐξηγοῦν τοῦτο ἐκτίθενται κατωτέρω:

Α) Περί τοῦ ὅτι ὁ Διόσκορος εἶχεν αἰρετικόν Χριστολογικόν φρόνημα.

Εἰς τὴν σελίδα 188 τοῦ ἁρθροῦ του, ὁ συγγραφεὺς ἀναφερόμενος εἰς τὰς ἀπαντήσεις τῶν ἐπισκόπων Εὐσταθίου Βηρυτοῦ καί Διοσκόρου Ἀλεξανδρείας εἰς τό ἐρώτημα τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀντιπροσώπων, διατί καθηρέθη ὁ ἐπίσκοπος Φλαβιανός ἐφ' ὅσον ἐδέχθη Μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένην, γράφει: «ὁ Εὐστάθιος Βηρυτοῦ παραδέχθηκε ὅτι ἔγινε λάθος. Ὁ Διόσκορος, ὅμως, ἰσχυρίσθηκε ὅτι ὁ Φλαβιανός διέψευσε τὸν ἑαυτοῦ δεχόμενος *δύο φύσεις* μετά πὴν ἔνωσι. Τό παράξενο εἶναι ὅτι καί οἱ δύο εἶναι σωστοί, ἐφ' ὅσον γιὰ τὸν Φλαβιανό "*φύσις*" σήμαινε "*οὐσία*", ἐνῶ γιὰ τὸν Διόσκορο σήμαινε "*ὑπόστασις*".

Ἡ ἄποψις, ὅτι "*καί οἱ δύο ἦσαν σωστοί*", ὁδηγεῖ ἀνεμπόδιστα εἰς τό συμπέρασμα ὅτι ὄχι μόνον ὁ ἅγιος Φλαβιανός ἀλλὰ καί ὁ Διόσκορος εἶχε Ὁρθόδοξον Χριστολογικόν φρόνημα, παρά τὴν ἐμμονὴν του εἰς διαφορετικὴν ὀρολογία.

Ὅμως, ἡ μελέτη τῶν Πρακτικῶν τῆς Συνόδου ὑπὸ τό φῶς τῆς μεταγενεστερᾶς πατερικῆς παραδόσεως δέν ὁδηγεῖ εἰς τὴν συναγωγὴν τοιοῦτου συμπεράσματος, διὰ πολλούς λόγους.

α) Ὁ Εὐστάθιος Βηρυτοῦ καί ὁ Διόσκορος κατεδίκασαν τὸν ἅγιον Φλαβιανόν εἰς τὴν Ληστρικήν. Εἰς τὴν Δ' Σύνοδον ὅμως ἡ στάσις των εἶναι ἀντιδιαμετρικὰ ἀντίθετος. Ὁ Εὐστάθιος μετά ἀπὸ ὀρισμένους δογματικούς ἐλιγμούς εὐθυγραμμίζεται πρὸς τὴν Ἐκθεσιν τῶν Διαλλαγῶν καί ἀναγνωρίζει μετά τῶν λοιπῶν Πατέρων ὅτι ὁ ἅγιος Φλαβιανός

ἠκολούθησε πιστῶς τὴν πίστιν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου. Εἰς τὴν ἐρώτησιν τῶν συγκλητικῶν: «*Διατί τοίνυν... Φλαυιανόν καθεῖλες*», ἀπήντησεν εὐλικρινῶς: «*Ἐσφάλην*»²⁸. Ἐκ τούτων φαίνεται ὅτι ὁ Εὐστάθιος Βηρυτοῦ ἀνεγνώρισε τὸ θεολογικόν του σφάλμα, ἥτοι τὴν μὴ ὁμολογίαν τῆς ἐν Χριστῷ φυσικῆς ἑτερότητας, καὶ μετενόησε διὰ τὴν προτέραν καταδίκην τοῦ ἁγίου Φλαβιανοῦ. Τοῦτο, ὡς γνωστόν, συνέβη μέ πολλοὺς ἄλλους ἐπισκόπους, οἱ ὅποιοι ἔλεγον: «*πάντες ἡμάρτομεν, πάντες συγγνώμην αἰτοῦμεν*»²⁹.

Ἀντιθέτως πρὸς τὸν Εὐστάθιον, ὁ Διόσκορος ἐπέμεινε νὰ ἀρνηται τὴν Ἐκθεσιν τῶν Διαλλαγῶν. Ὅταν οἱ Πατέρες τῆς Δ' Συνόδου τὴν ἀποδέχονται ὁμοφώνως ὡς ἀποστολικήν Πίστιν³⁰, ὁ Διόσκορος διαφοροποιεῖται. Εἰς τὴν ἄμεσον ἐρώτησιν τῶν συγκλητικῶν: «*ποιῶ λόγῳ Εὐτυχῇ μὲν τὸν ἐναντία τούτοις* (τῆς Ἐκθέσεως τῶν Διαλλαγῶν) *λέγοντα ἐδέξασθε εἰς κοινωνίαν, Φλαυιανόν δέ τὸν τῆς ἁγίας μνήμης, καὶ Εὐσέβιον τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον, τούτοις κεκρημένους καθεῖλετε*»³¹, ἀπέφυγε προσωρινῶς νὰ ἀπαντήσῃ. Ἀλλά, ὅταν οἱ Πατέρες ἔκριναν ὁμοφώνως ὡς ὀρθόδοξον τὴν διαλαλίαν τοῦ ἁγίου Φλαβιανοῦ, μόνος αὐτός εἶπε: «*Φανερῶς διὰ τοῦτο καθήρται Φλαυιανός, ὅτι μετὰ τὴν ἔνωσιν δύο φύσεις εἶπε...*»³².

Ἐπομένως, ἡ ἀντίθεσις τοῦ Διοσκορού εἰς τὴν Ἐκθεσιν τῶν Διαλλαγῶν καὶ εἰς τὴν ἀπορρέουσιν ἀπὸ αὐτὴν ὁμολογίαν δύο φύσεων μετὰ τὴν ἔνωσιν, ἀποδεικνύει ὅτι δέν ἀναγνωρίζει τὴν οὐσιώδη ὑπαρξιν τῶν δύο φύσεων ἐν τῇ μιᾷ ὑποστάσει τοῦ Λόγου: «*Ἰδοὺ τούτου ἐπιλαμβάνομαι. μετὰ γάρ τὴν ἔνωσιν δύο φύσεις οὐκ εἰσίν*»³³.

Τὸ ἐπιχείρημα, τὸ ὁποῖον ἐμφαίνεται εἰς τὸ ἄρθρον τοῦ αἰδεσιμολογιωτάτου Καθηγητοῦ (μν. ἔργ. σ. 183) καὶ ἴσως προβληθῇ εὐλόγως εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, εἶναι ὅτι ὁ Διόσκορος ὀργισθεὶς κατὰ τῆς νεστοριανιζούσης δραστηριότητος τοῦ Θεοδωρήτου εἰς τὴν Ἀνατολήν ἐπέστρεψε εἰς τὴν πρό τῶν Διαλλαγῶν ἀντινεστοριανικὴν ὁρολογίαν – "Ἀλεξανδρινὴν ἀποκλειστικότητα" τὴν ὀνομάζει ὁ συγγραφεὺς – ὡς εἰς μόνον ἀποτελεσματικόν

²⁸ Σπυρίδωνος Μίλια, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 66. Σημειώτεον ὅτι ὁ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης ἐντάσσει εἰς τὴν ἐρώτησιν τῶν συγκλητικῶν τὴν δευτερεύουσαν πρότασιν: «ἐφόσον δέχθηκε Μίαν Φύσιν τοῦ Λόγου Σεσαρκωμένην», ἐνῶ ἐκ τῶν Πρακτικῶν δέν συνάγεται τοιοῦτον σχῆμα ἐρωτήσεως. Μέ τὴν ἔνταξιν αὐτῆς τῆς προτάσεως αἱ ἀπαντήσεις τοῦ Εὐσταθίου καὶ τοῦ Διοσκορού εἰς τὴν ἐρώτησιν τῶν συγκλητικῶν ἀνάγονται ὑπὸ τοῦ π. Ἰωάννου εὐθέως εἰς τὴν Μίαν Φύσιν τοῦ Λόγου Σεσαρκωμένην, ὅθεν συνάγεται φυσικότερον τὸ «ὅτι καὶ οἱ δύο ἦσαν σωστοί». Ὅμως ἐκ τῶν Πρακτικῶν φαίνεται ὅτι αἱ ἀπαντήσεις ἀνάγονται ἁμέσως εἰς τὴν Ἐκθεσιν τῶν Διαλλαγῶν περὶ τῶν δύο φύσεων. Ἐνημερωρικῶς σημειοῦμεν ὅτι αἱ ἐρωτήσεις τῶν συγκλητικῶν εἰς τὴν ὑπ' ὅψιν περίστασιν εἶναι τρεῖς: α) μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Διαλλαγῶν: «*ποιῶ λόγῳ Εὐτυχῇ μὲν τὸν ἐναντία τούτοις* (τῆς Ἐκθέσεως τῶν Διαλλαγῶν) *λέγοντα ἐδέξασθε εἰς κοινωνίαν, Φλαυιανόν δέ τὸν τῆς ἁγίας μνήμης, καὶ Εὐσέβιον τὸν εὐλαβέστατον ἐπίσκοπον, τούτοις κεκρημένους καθεῖλετε*», β) μετὰ τὴν ἐπίκλησιν ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου πρὸς Ἀκάκιον, Οὐαλεριανόν καὶ Σούκενσον: «*λεγέτω ἡ ἁγία σύνοδος, εἰ ταῖς κανονικαῖς ἐπιστολαῖς τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Κυρίλλου, ταῖς καὶ ἐν τῇ συνόδῳ δημοσιευθείσαις, καὶ νῦν ἀναγνωσθείσαις, συμφωνεῖ ἡ διαλαλία Εὐσταθίου τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου*», καὶ γ) μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου Κυρίλλου τὴν περιλαμβάνουσαν τὸν στίχον «οὐ δεῖ τοιγαροῦν νοεῖν δύο φύσεις, ἀλλὰ μίαν φύσιν τοῦ λόγου σεσαρκωμένην», τὰς ἐπεξηγήσεις του καὶ τὴν διαλαλίαν περὶ Φλαβιανοῦ: «*Διατί τοίνυν Φλαυιανόν τὸν τῆς εὐλαβοῦς μνήμης καθεῖλες*».

²⁹ Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 57.

³⁰ Ἀναγινωσκομένης τῆς ἐπιστολῆς, οἱ Πατέρες τῆς Δ' Συνόδου ἐβόησαν: «*ἡμεῖς ὡς Κύριλλος πιστεύομεν, οὕτως ἐπιστεύσαμεν, οὕτω πιστεύομεν ἀνάθεμα τῷ μὴ οὕτω πιστεύοντι*». Οἱ Ἀνατολικοὶ ἐπίσκοποι ἐβόησαν ἐπιπλέον: «*Φλαυιανός οὕτως ἐπίστευε. Φλαυιανός ταῦτα ἐξεδίκηε διὰ ταῦτα Φλαυιανός καθήρθη. Εὐσέβιος Νεστόριον καθεῖλε. τὴν πίστιν Διόσκορος παρέτρωσεν*» (ἔνθ' ἄνωτ. σ. 65).

³¹ Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 65.

³² Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 67.

³³ Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 69.

ἀντινεστοριανικόν μέσον. Τό ἐπικείμενον ὅμως τοῦτο εἶναι ἀνίσχυρον νά δικαιολογήσῃ τήν ἀνορθόδοξον στάσιν τοῦ Διοσκόρου. Πρῶτον μὲν, διότι ὁ ἅγιος Κύριλλος ἐπραγματοποίησε τās Διαλλαγάς μέ τήν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀντιοχείας καί ἀνῆρπεν τήν, οὕτως εἰπεῖν, "Ἀλεξανδρινήν ἀποκλειστικότητα", διότι ἡ ὁμολογία τῆς φυσικῆς ἑτερότητας ἐν Χριστῷ δέν ἔπρεπε νά ἀποχωρίζεται ἀπό τήν ὁμολογίαν τῆς ὑποστατικῆς ἐνότητος ἐν Αὐτῷ. Δεύτερον δέ, διότι εἰς τήν "Ἀλεξανδρινήν ἀποκλειστικότητα" ἐμμένοντες οἱ ἀκραῖοι ὁπαδοί τοῦ ἁγίου Κυρίλλου περιέπεσαν εἰς τόν Μονοφυσισμὸν καί ἠρνοῦντο τās Διαλλαγάς ὡς προδοσίαν τῆς πίστεως. Εἰς τοιαύτην μονομέρειαν περιέπεσε δυστυχῶς ὁ Διόσκορος.

β) Οἱ ἐπίσκοποι εἰς τήν Δ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον προέβησαν εἰς τήν καθάραισιν τοῦ Διοσκόρου ὅχι μόνον ἐπειδὴ «*ἅπαξ καὶ δις καὶ τρίς διὰ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων κανονικῶς κληθεὶς οὐκ ὑπήκουσεν, ὑπὸ τοῦ συνειδότος δηλονότι κεντούμενος*»³⁴, ἀλλὰ καί ἐπειδὴ «*Εὐτυχῇ τὸν ὁμόδοξον αὐτῷ, κανονικῶς καθαιρεθέντα παρὰ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Φλαβιανοῦ, αὐθεντήσας, ἀκανονίστως εἰς κοινωνίαν ἐδέξατο, πρὶν συνεδρεῦσαι ἐν τῇ Ἐφεσίῳ μετὰ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων*»³⁵. Τά ἀνωτέρω προσδιώρισεν ἡ Σύνοδος ὡς πρώτην αἰτίαν τῆς καθαιρέσεως τοῦ Διοσκόρου εἰς τήν ἐπιστολήν τῆς πρὸς τόν Ρώμης ἅγιον Λέοντα³⁶. Τό γεγονός μάλιστα, ὅτι ὁ Εὐτυχῆς καθηρέθη δικαίως ὑπὸ τοῦ ἁγίου Φλαβιανοῦ ἐπὶ αἵρέσει³⁷ καί ὁ ἅγιος Φλαβιανὸς ἀδίκως ὑπὸ τοῦ Διοσκόρου δῆθεν ἐπὶ αἵρέσει³⁸, προσδίδει δογματικὴν βαρύτητα εἰς τήν ἔκφρασιν «ὁμόδοξον αὐτῷ».

Ὁ ἅγιος Φλαβιανὸς ἦτο Ὁρθόδοξος, διότι ἀπεδέχετο τήν ἔκφρασιν «*μία φύσις τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένη*» καί ταυτοχρόνως ἐδέχετο καί «*δύο φύσεις μετὰ τὴν ἔνωσιν*». Αὐτὴ ἡ Χριστολογία εἶναι πλήρης, κατὰ τὸν ἅγιον Μάξιμον τὸν Ὁμολογητὴν³⁹, διότι συνομολογεῖ τό ἐνιαῖον τῆς ὑποστάσεως καί τό διπλὸν τῶν φύσεων. Ἡ μονομέρεια τοῦ Διοσκόρου, νά ἀποδέχεται μόνον τήν πρώτην ἔκφρασιν, ἡ ὁποία τονίζει τήν ἐν Χριστῷ ἐνότητα, καί νά

³⁴ Ἔνθ' ἀνωτ. σ. 126.

³⁵ Ἔνθ' ἀνωτ. σ. 125.

³⁶ «*Τὸν τε γὰρ μακάριον ἐκεῖνον τὸν ἐν ἁγίοις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ποιμένα Φλαβιανόν, πῖν ἀποστολικὴν προῖσχόμενον πίστιν, καὶ τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Εὐσέβιον, παρὰ πᾶσαν τῶν κανόνων ἀκολουθίαν καθεῖλε. καὶ τὸν ἐπὶ δυσσεβεῖα κατακεκριμένον Εὐτυχῇ, ταῖς τῆς τυραννίδος αὐτοῦ ψήφοις ἠθώωσεν*» (ἔνθ' ἀνωτ. σ. 23).

³⁷ Ἀφοῦ κατὰ τήν πρώτην συνεδρίαν τῆς Δ' ἀνεγνώσθησαν τὰ Πρακτικά τῆς Ἐνδημούσης, κατὰ τὰ ὁποῖα ἡ Σύνοδος αὕτη ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Εὐτυχῇ τό «*ἀνάθεμα αὐτῷ*», ἐπειδὴ δέν ἔλεγε δύο φύσεις μετὰ τὴν ἔνωσιν καί δέν ἀνεθεμάτιζε πᾶν τό ἐναντίον πρὸς τήν ὁμολογίαν αὐτὴν (Σπυρίδωνος Μίλια, ἔνθ' ἀνωτ. σ. 79) καί ὑπεγράφη ἡ καθάραισις (ἔνθ' ἀνωτ. σ. 94), καί ἀφοῦ ἀνεγνώσθησαν τὰ Πρακτικά τῆς Ληστροῦ, κατὰ τὰ ὁποῖα ὑπὸ τὴν ἀπειλήν τῶν ὁπλῶν ὑπέγραψαν οἱ ἐπίσκοποι τὴν ἀθώωσιν τοῦ Εὐτυχοῦς ἐπὶ ἀπλῇ ἀναφορᾷ ὅτι ἀκολουθεῖ τὴν πίστιν τῆς Νικαίας καί τῆς Ἐφέσου (ἔνθ' ἀνωτ. σ. 96-97), οἱ ἐπίσκοποι τῆς ἁγίας Δ' Συνόδου ἀπεφάσισαν νά καθαιρέσουν τὸν Διόσκορον, ἐπειδὴ: «*Φλαβιανὸς ὁ τῆς εὐλαβοῦς μνήμης, καὶ Εὐσέβιος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος, ἐκ τῆς τῶν πεπραγμένων, καὶ διαγνωσθέντων ἐρεύνης, καὶ αὐτῆς τῆς φωνῆς τινῶν τῶν ἐξάρχων γενομένων τῆς τότε συνόδου, ὁμολογησάντων ἐσφάλλαι, καὶ μάτην αὐτοὺς καθηρηκέναι, οὐδέν περὶ τὴν πίστιν σφαλέντας δείκνυνται ἀδίκως καθηρημένον*» (ἔνθ' ἀνωτ. σ. 103).

³⁸ Ὁ ἴδιος ὁ Διόσκορος παρεδέχθη ὅτι, ἡ περὶ τὸν Εὐτυχῇ κρίσις τῆς Ληστροῦ, ἦτο θέμα πίστεως: «*ἐπειδὴ περὶ πίστεως ἦν ὁ λόγος*» (Σπυρίδωνος Μίλια, ἔνθ' ἀνωτ. σ. 50). Ἐπίσης, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ὁμολογίας πίστεως τοῦ ἁγίου Φλαβιανοῦ καί τὴν ἐρώτησιν τῶν συγκλητικῶν πρὸς τὴν Σύνοδον: «*οὕτως ἐκθέμενος τὴν πίστιν ὁ ὁσίας μνήμης Φλαβιανός, ἔσωσε τὴν ὀρθόδοξον, καὶ καθολικὴν θρησκείαν, ἥ τι περὶ αὐτῆς ἐσφάλη*», οἱ ἐπίσκοποι ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου ἀπήντησαν ὅτι ὀρθοδόξως τὴν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν πίστιν ἐξέθετο καί πάντες αὐτὴν προθύμως δεχόμεθα. Μόνον ὁ Διόσκορος διεφώνησε χαρακτηρίζων αἰρετικόν τό «μετὰ τὴν ἔνωσιν δύο φύσεις» (Σπυρίδωνος Μίλια, ἔνθ' ἀνωτ. σ. 66).

³⁹ PG 91, 480AB.

ἀρνηται νά ὁμολογήσῃ τήν δευτέραν, ἡ ὁποία τονίζει τήν φυσικήν διαφοράν, ἀποκαλύπτει τόν μονοφυσισμὸν του.

γ) Ἡ μαρτυρία τοῦ Ἀνατολίου, ὅτι «*διὰ τὴν πίστιν οὐ καθηρέθη Διόσκορος, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀκοινωνησίαν ἐποίησε τῷ κυρίῳ Λέοντι τῷ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ τρίτον ἐκλήθη καὶ οὐκ ἦλθε*»⁴⁰, δέν εἶναι ἐπαρκὴς διὰ νά ἀμνηστεύσῃ δογματικῶς τόν Διόσκορον. Οἱ Πατέρες τῆς Συνόδου, κατὰ τήν δευτέραν συνεδρίαν, εἰργάσθησαν διὰ τόν προσδιορισμὸν τῆς ἀληθοῦς ἀποστολικῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας⁴¹. Πλήν τοῦ Συμβόλου τῆς Νικαίας καὶ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου πρὸς Νεστόριον, ἐδέχθησαν τό Σύμβολον τῶν Πατέρων τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ τήν Ἐκθεσιν τῶν Διαλλαγῶν, τήν ὁποίαν ὡς προελέχθη ἤρνεϊτο ὁ Διόσκορος, καθὼς καὶ τόν Τόμον τοῦ ἁγίου Λέοντος. Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν τῶν συνοδικῶν κειμένων ἀνεβόησαν οἱ Πατέρες τό ἀνάθεμα κατὰ τῶν διαφωνούντων πρὸς τόν ἅγιον Λέοντα καὶ τόν ἅγιον Κύριλλον: «*Λέων καὶ Κύριλλος ὁμοίως ἐδίδασκαν. ἀνάθεμα τῷ μὴ οὕτως πιστεύοντι. οἱ ὀρθόδοξοι οὕτω φρονοῦμεν. αὕτη ἡ πίστις τῶν πατέρων. ταῦτα ἐν Ἐφέσῳ διατί οὐκ ἀνεγνώσθη; ταῦτα Διόσκορος ἀπέκρυψε*»⁴². Παρά τὰς ἀμφιβολίας τῶν ἐπισκόπων τοῦ Ἰλλυρικοῦ διὰ τόν Τόμον, μετὰ τήν σύγκρισίν του πρὸς τὰ Δώδεκα Κεφάλαια τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἡ Σύνοδος ἀπεδέχθη τόν Τόμον ὡς κριτήριον Ὁρθοδοξίας καὶ μέ εἰδικήν μνησίαν εἰς τόν Ὅρον τῆς τὸν ἐνέταξε μετὰ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου: «*κοινήν πᾶσι σπλήν ὑπάρχουσιν κατὰ τῶν κακοδοξούντων, εἰκότως συνήρμοσε, πρὸς τὴν τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων βεβαίωσιν*»⁴³. Ἐπίσης, διὰ τῆς παραθέσεως χρήσεων διαφόρων προγενεστέρων Πατέρων, ὡς ἐμφαίνεται εἰς τήν δευτέραν Πράξιν τῆς Συνόδου, ἔγινε γενικῶς κατανοητόν ὅτι πρέπει νά ὁμολογοῦνται αἱ δύο φύσεις τοῦ Χριστοῦ πρὸς δήλωσιν τῆς διαφορᾶς τῶν φύσεων.

Ἐξ ὅλων τούτων καταφαίνεται ὅτι ὁ Διόσκορος, ἐάν προσήρχετο πρὸς ἀπολογία, ὥφειλε νά ἀπολογηθῇ περὶ πίστεως. Τοῦτο ἀπαιτεῖτο καὶ ἀπὸ τό κατηχηρητήριο τοῦ Εὐσεβίου Δορυλαίου⁴⁴. Προφανῶς θά κατεδικάζετο ὡς αἰρετικός, ἐάν ἐνέμενε εἰς τήν μέχρι τοῦδε ὁμολογίαν του, ὅτι «*ἰδοὺ τούτου ἐπιλαμβάνομαι μετὰ γὰρ τὴν ἔνωση δύο φύσεις οὐκ εἶσθ'*»⁴⁵. Τὴν ἀποψιν, ὅτι θά κατεδικάζετο ὡς αἰρετικός ὁ Διόσκορος ἐάν προσήρχετο, ὑπεστήριξεν ἀργότερον ὁ Λεόντιος ἀπαντῶν εἰς σχετικὴν ἔνστασιν τῶν Μονοφυσιτῶν. Ἔλεγε: «*τίνας γὰρ ἂν καὶ ἔφη λόγους παραγενόμενος; ὁ βουλούμενος τῶν υπεραλγούντων τὰνδρός ἡθεποιεῖτο· ὅτι μὲν γὰρ ἐδέξατο Εὐτυχέα, φανερόν. ὅτι δὲ καλῶς οὐκ ἐδέξατο ἄνδρα μίαν εἶναι μόνην τὴν τοῦ Χριστοῦ φύσιν δοξάζοντα θεῖαν τε ἀπλῶς, καὶ οὐδὲν ἔχουσαν ἀνθρώπινον, τί ἂν ἀπελογήσατο; ὑμεῖς οὖν οἱ Διοσκορίται ἐπινοήσατε*»⁴⁶.

δ) Ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος ὁ Σιναΐτης⁴⁷, οἱ ἀκολουθήσαντες τόν Διόσκορον Ἀλεξανδρεῖς ἤρνούντο καὶ αὐτὸν τόν ἅγιον Κύριλλον –τούτέστι τὰς Διαλλαγὰς– ἐπειδὴ ὠμίλησε διὰ δύο φύσεις μετὰ τὴν ἐνανθρώπησην.

ε) Ἡ Ε' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος κατεδίκασε τόν Διόσκορον, ἂν καὶ ὅχι ὀνομαστί διὰ τούς λόγους πού ἐκείνη ἔκρινε. Κατὰ τὴν Ψῆφον, ἡ Σύνοδος ἀποδέχεται πλήρως τὰς

⁴⁰ Σπυρίδωνος Μίλια, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 153.

⁴¹ «*Νῦν δὲ τό ζητούμενον, καὶ κρινόμενον, καὶ σπουδαζόμενόν ἐστι, ὥστε τὴν ἀληθὴ πίστιν συγκροτηθῆναι, δι' ἣν καὶ μάλιστα, καὶ ἡ σύνοδος γέγονε*» (Σπυρίδωνος Μίλια, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 106).

⁴² Σπυρίδωνος Μίλια, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 111.

⁴³ Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 155.

⁴⁴ Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 114.

⁴⁵ Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 69.

⁴⁶ Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 228.

τέσσαρας προηγηθείσας Συνόδους καί ὅσα αὐταὶ ἀποδέχονται καί κρίνει ἀλλοτρίους τῆς Ἐκκλησίας τούς μὴ ἀποδεχομένους αὐτάς⁴⁸. Κατόπιν ἡ ΣΤ' καί ἡ Ζ' τὸν ἀνεθεμάτισαν καί κατ' ὄνομα: «*Εὐτυχῇ καὶ Διόσκορον δυσφημήσαντας τῆς θείας αὐλῆς ἐξελάσασα, συναποβάλλοντες αὐτοῖς Σεβήρον, Πέτρον καὶ τὴν πολυβλάσφημον αὐτῶν ἀλληλόπλοκον σειράν...*» (῾Ορος Ζ' Οἰκ. Συνόδου). Περὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ διαλαμβάνουν λεπτομερῶς αἱ «*Παρατηρήσεις...*» τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος (σελ. 64 κ. ἐξ.).

στ) Εἰς τὸ ἐξῆς ἡ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας ἔχει τὸν Διόσκορον καταδικασμένον ἐπὶ αἵρέσει⁴⁹, ὡς ἐμφαίνεται καί εἰς τὴν λαιρείαν τῆς. Μόνον εἰς τὸν αἰῶνα μας ἄρχισαν νὰ ἀκούωνται παραφωνίαι εἰς τὴν ἐνιαίαν περὶ Διοσκόρου ἀντίληψιν τῆς Ἐκκλησίας, μὲ ἀποκορύφωσιν τὰς προτάσεις τῆς Μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν συγχρόνων Ἀντικαλκηδονίων, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ Διόσκορος καί οἱ σὺν αὐτῷ ἀντικαλκηδόνιοι αἵρεσιάρχαι κατεδικάσθησαν ὅχι δι' αἵρεσιν ἀλλ' ἐπειδὴ ἔσχισαν τὴν Ἐκκλησίαν⁵⁰!

Β) Περὶ τοῦ ὅτι ἡ Ληστρική Σύνοδος εἶναι ἀληθῶς αἵρετική.

Εἰς τὴν σελίδα 188 ὁ συγγραφεὺς γράφει: «*Ἀπὸ τὰ προαναφερθέντα καθοριστικῆς σημασίας εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Ἐφέσου τὸ 449 δέν ἦταν αἵρετική, ἐφ' ὅσον ἡ καταδίκη τοῦ Εὐτυχοῦς βασίστηκε σπὴν ὁμολογία τοῦ ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁμοούσιος μὲ τὴν μητέρα τοῦ. Αὐτὸ ἐξηγεῖ γιατί ὁ Ἀνατόλιος Κωνσταντινουπόλεως σπὴν 4^η Οἰκουμενικὴ Σύνοδο ἐν ὁλομελείᾳ ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Διόσκορος δέν καθαιρέθηκε γιὰ αἵρεσι. Ἡ σύνοδος τοῦ 449 σπὴν Ἐφεσο ἀποκηρύχθηκε σπὴν Χαλκηδόνα ἐξ αἰτίας τῆς ἀδικίας πού εἶχε γίνει σπὸν Φλαβιανὸ καὶ σπὸν Εὐσέβιον*».

Ὅμως ἡ ἄποψις αὐτὴ εἶναι ἐσφαλμένη. Ἡ Ληστρική σύνοδος δέν εἶναι μόνον ἀπὸ κανονικῆς ἀπόψεως ἀποβλητέα, ἀλλὰ καί ἀπὸ δογματικῆς, ἐπειδὴ ἠθώωσε τὸν αἵρετικὸν Εὐτυχῇ καί κατεδίκασεν ἐπὶ αἵρέσει τὸν Ὁρθόδοξον ἅγιον Φλαβιανόν, ὡς ἀπεδείχθη εἰς τὴν προηγουμένην ἐνότητα. Ὁ ἅγιος Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων γράφει: «*τὸ γὰρ Διοσκόρου λεγόμενον δεύτερον (συνέδριον ἐν Ἐφέσῳ) τῆς Εὐτυχοῦς ἀδοκίμου γνώμης πεφώραται σύστοικον*»⁵¹. Καί εἰς τὰ Πρακτικά τῆς Ε' ὁ Θεῖος Τύπος τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀναφέρει: «*... ἐν Ἐφέσῳ, ὅπου μάλιστα ἔλαβε χώραν τοιαύτη ὑπὲρ ἐκείνου (ἐνν. τοῦ Εὐτυχοῦς) συρροή αἵρετικῶν, ὥστε νὰ ἐκθρονισθῇ ἀκόμη καὶ ὁ ὁσίας μνήμης Φλαβιανὸς ὁ ἐπίσκοπος τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως*»⁵².

Ἴσως ὑποστηρικθῇ ὅμως, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι εἰς τὴν Ληστρικήν ἐβασίσθησαν εἰς τὴν "ἐμμονήν" τοῦ Εὐτυχοῦς εἰς τὴν Πίστιν τῆς Νικαίας καί τῆς Ἐφέσου καί, ἀκολουθήσαντες τὴν ἐντολήν τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου (431) «μηδενὶ ἐξεῖναι ἐτέραν πίστιν ἐκτίθεσθαι», ἐδικαιολόγησαν τὴν ἄρνησίν του νὰ ὁμολογήσῃ δύο φύσεις μετὰ τὴν ἔνωσιν καί νὰ ἀναθεματίσῃ τούς πρεσβεύοντας τὰ ἀντίθετα, ὡσάν νὰ ἐπρόκειτο περὶ ἐτέρας πίστεως.

⁴⁷ PG 89, 103D.

⁴⁸ Ἰω. Καρμίρη, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 192.

⁴⁹ Ἀγίου Σωφρονίου Ἱεροσολύμων, Συνοδικὴ Ἐπιστολή, ἐν Ἰω. Καρμίρη *Τὰ Δογματικά...*, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 216. Ἀγίου Φωτίου Κων/λεως, Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν θρόνον Ἀντιοχείας, ἐν Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, *Τόμος Χαρᾶς*, ἔκδ. Ρηγοπούλου 1985, σ. 203, καί τοῦ αὐτοῦ, Ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς τῆς Ἀνατολῆς ἀρχιερατικούς θρόνους, αὐτόθι σ. 223, 226. Ἀγ. Νικοδήμου Ἀγιορείτου, *Πηδάλιον*, ἔκδ. Ρηγοπούλου 1982, σ. 182.

⁵⁰ Ἱερὰ Κοινότης Ἀγίου Ὁρους, *Παρατηρήσεις...*, σ. 66.

⁵¹ Συνοδικὴ Ἐπιστολή, ἔνθ' ἄνωτ. σ. 214.

⁵² Μελετίου Μητροπολίτου Νικοπόλεως, *Ἡ Πέμπτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος*, Ἀθῆναι 1985, σελ. 163.

Μία τοιαύτη γνώμη δέν εἶναι πρωτοφανής. Ἐχει διατυπωθῇ ἤδη εἰς τὰ συγγράμματα τῶν ἀντικαλκηδονίων θεολόγων⁵³. Εἶναι ὅμως ἐσφαλμένη, κρινομένη ὑπό τό φῶς τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου καί τῶν Πρακτικῶν τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Πρῶτον. Ὁ ἅγιος Κύριλλος διά τῶν Διαλλαγῶν διειτύωσε τήν ἄλλην πλευράν τοῦ Χριστολογικοῦ δόγματος, τήν ὁμολογίαν τῶν δύο φύσεων ἐν Χριστῷ, χωρίς νά προσθέσῃ ἢ νά ἀφαιρέσῃ κάτι ἀπό τήν Πίστιν τῆς Νικαίας καί τῆς Ἐφέσου. Αἱ Διαλλαγαί ἦσαν ἀνάπτυξις τῆς αὐτῆς ἀποστολικῆς πίστεως καί ὄχι ἐτέρα πίστις. Παρά ταῦτα δέν ἔγιναν δεκταί ἀπό τόν Εὐτυχῆ⁵⁴ καί τόν Διόσκορον. Καί ὁ μέν πρῶτος ἠρνεῖτο κατ' ἀρχήν τήν ὁμοουσιότητα τοῦ Χριστοῦ μέ ἡμᾶς, τήν ὁποίαν συνεκάλυπτε μέ τήν ἄρνησιν νά "φυσιολογήσῃ" τόν Θεόν καί νά ὁμολογήσῃ τās δύο φύσεις. Ὁ Διόσκορος πάλιν, ἐνῶ ἐδέχετο τήν διπλῆν ὁμοουσιότητα καί κατεδίκαζε διά τοῦτο τόν Εὐτυχῆ, δέν ὁμολογοῦσε τās δύο φύσεις ἐν Χριστῷ, ἐπειδή εἶχεν ἀρνηθῇ τās Διαλλαγάς καί ἐπομένως τήν πραγματικήν διαφοράν τῶν φύσεων.

Δεύτερον. Οἱ πρόκριτοι τῶν ἐπισκόπων τῆς Ληστρικῆς ἐγνώριζον ὅτι ὑπάρχει ἡ Ἐπιστολή τοῦ ἁγίου Λέοντος πρὸς τόν ἅγιον Φλαβιανόν (ὁ Τόμος) εἰς χεῖρας τοῦ αὐτοκρατορικοῦ νοταρίου, τήν ὁποίαν ἀπέκρυψαν ἀπό τό σύνολον τῶν ἐπισκόπων. Τό δογματικόν περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς, ἡ βεβαίωσις τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων, ἦτο καθοριστικόν διά τήν καταδίκην τοῦ Εὐτυχοῦς ἐπὶ αἵρέσει.

Τρίτον. Ἡ Ληστρική δέν ἦτο ἄμοιρος δογματικῶν συζητήσεων, ἔστω καί ὑπό τό καθεστῶς βαρυτάτης ψυχολογικῆς πιέσεως. Ἐξ αὐτῶν δεικνύεται ὅτι ὑπῆρχε πρόβλημα πίστεως καί ὅτι ἡ ἀποκήρυξις τῆς Ληστρικῆς εἰς τήν Χαλκηδόνα ἔγινεν ὄχι μόνον λόγῳ τῶν βιαιοτήτων τοῦ Διοσκόρου. Ὁ Βασίλειος Σελευκείας, π.χ., ὁμιλῶν εἰς τήν Δ΄ καί ὑπενθυμίζων τήν ἀντίδρασιν τῶν μοναχῶν τοῦ Βαρσουμᾶ εἰς τήν ἀκοήν τῆς ὀρθοδόξου (τῷ 448) ὁμολογίας του «ἐν δύο φύσεσι μετὰ τήν ἔνωσιν» λέγει ὅτι, ὅλος ὁ ὄχλος ἐφώναζε: «*τόν λέγοντα δύο φύσεις, εἰς δύο τέμνε· ὁ λέγων δύο φύσεις, Νεσιτόριός ἐστιν*»⁵⁵. Ὁ Σέλευκος Ἀμασειᾶς παρομοίως ἀνεκάλεσε τήν προηγηθεῖσαν ἐν Κων/πόλει (τῷ 448) ὁμολογίαν του, ὅτι: «*δεῖν ἐν δύο φύσεσι τόν κύριον ἡμῶν δογματίζεσθαι μετὰ τήν ἔνωσιν*»⁵⁶. Ὁ ἅγιος Φλαβιανός ἀπ' ἐναντίας ἀρνήθηκε εὐθαρσῶς νά ἀθετήσῃ τήν προτέραν του ὁμολογίαν λέγων: «*ἐμοῦ τῶν πεπραγμένων οὐδέν ἄπεται διά τόν Θεόν. οὐδέν γάρ ἐτέρως ἐδόξασα, ἢ ἐφρόνησά ποτε, ἢ φρονήσω*»⁵⁷.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται φανερόν ὅτι εἰς τήν Ληστρικήν ἐπρυτάνευσεν ἡ ἄρνησις τῆς φυσικῆς ἐτερότητας ἐν Χριστῷ, καί τοῦτο καθ' ἑαυτό ἀποτελεῖ αἵρεσιν.

* * *

Τά ἀνωτέρω μέν ἐλέχθησαν εἰς ἀπόδειξιν ὅτι οἱ Ἀντικαλκηδόνιοι κατά τό παρελθόν δέν εἶχον τήν ἰδίαν Χριστολογικήν πίστιν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ὑπάρχουν ὅμως ἰσχυραί μαρτυρίαι ὅτι καί οἱ σύγχρονοι Ἀντικαλκηδόνιοι δέν ἔχουν Ὁρθόδοxon Χριστολογίαν.

⁵³ V. C. Samuel, ἔνθ' ἀνωτ. σ. 59.

⁵⁴ «*Τό δέ ἐκ δύο φύσεων ἐνωθειῶν καθ' ὑπόστασιν γεγενῆσθαι τόν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, μίτε μεμαθηκέναι ἐν ταῖς ἐκθέσεσι τῶν ἁγίων πατέρων, μίτε καταδέχεσθαι, εἰ τύχοι τι αὐτῷ τοιαῦτα παρὰ τινος ὑπαναγινώσκεσθαι, διά τό τās θείας γραφάς, ὡς ἔλεγεν, ἀμείνονας εἶναι τῆς τῶν πατέρων διδασκαλίας*» (Σπυρίδωνος Μίλια, ἔνθ' ἀνωτ. σ. 56-57).

⁵⁵ Σπυρίδωνος Μίλια, ἔνθ' ἀνωτ. σ. 56-57.

⁵⁶ Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 96.

⁵⁷ Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 96.

Ὁ Πατριάρχης τῶν Κοπτῶν Σενούνα Γ΄ μετὰ τὴν λήξιν τοῦ ἐπισήμου θεολογικοῦ Διαλόγου ἐξέδωκε βιβλίον τὸ ὁποῖον ἐκυκλοφόρησεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν μέ τίτλον «*Ἡ Φύσις τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Θεότητα τοῦ Χριστοῦ*», ἐκδόσεις Ἄρμός 1996. Θὰ παραθέσωμεν χαρακτηριστικὰ ἀποσπάσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα γίνεται φανερόν ὅτι ἡ Χριστολογία τῶν Ἀντικαλκηδονίων εἶναι σεβηριανή (μονοφυσικὴ).

Ἀναφερόμενος εἰς τὴν Δ΄ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον γράφει:

«*Παρά τὸ γεγονός ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Χαλκηδόνος ἀναθεμάτισε τὸν Νεστόριο, οἱ νεστοριανικὲς ρίζες ἀπλώθηκαν καὶ ἐπέδρασαν σπὴν σύνοδο τῆς Χαλκηδόνος, ὅπου ἡ τάσις νὰ διαχωρισθοῦν οἱ δύο φύσεις ἄρχισε νὰ γίνεται τόσο ὁρατὴ, ὥστε εἰπώθηκε ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι δύο πρόσωπα... Ἀκολουθώντας τὴν ἴδια τάση, ὁ Λέων, ἐπίσκοπος Ρώμης, παρέθεσε τὸν περίφημο Τόμο του, πού ἀπορρίφθηκε ἀπὸ τὴν Κοπτικὴ Ἐκκλησίαν. Ἡ σύνοδος ὅμως τὸν ἀποδέχθηκε καὶ τὸν ὑπερψήφισε, βεβαιώνοντας ἔτσι ὅτι οἱ δύο φύσεις ὑπάρχουν στὸν Χριστὸ καὶ μετὰ τὴν ἐνότητά τους» (σελ. 23). Μὲ τὸ ἀπόσπασμα αὐτὸ ἐγκαλεῖ αὐτὴν διὰ νεστοριανισμόν, ὅπως καὶ ὁ Σεβήρος εἰς τὴν ἐποχὴν του.*

Ἐρμηνεύων τὸν τρόπον τῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων χρησιμοποιοῖ τὸ παράδειγμα τῆς ἐνώσεως τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, ὅχι ὅμως κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν Ἀγίων Πατέρων εἰς μίαν ὑπόστασιν ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν Ἀντικαλκηδονίων εἰς μίαν σύνθετον φύσιν:

«*Δέν ὑφίσταται μετατροπὴ τῆς ψυχῆς σέ σῶμα, οὔτε τοῦ σώματος σέ ψυχή, ἀλλὰ ἀντιθέτως καὶ τὰ δύο γίνονται ἓνα "ἐν τῇ οὐσίᾳ καὶ ἐν τῇ φύσει", ὥστε νὰ λέμε ὅτι αὐτὸ εἶναι μία φύσις καὶ ἓνα πρόσωπο. Ἄν λοιπὸν κατανοοῦμε τὴν ἰδέαν τῆς ἐνώσεως μεταξύ ψυχῆς καὶ σώματος σέ μία φύση, γιατί νὰ μὴν κατανοοῦμε καὶ τὴν ἐνότητα τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου σέ μία Φύση;*» (σελ. 25). Καὶ σέ ἄλλο σημεῖο συμπληρώνει χαρακτηριστικῶς: «*Ἀμφότερες ἡ θεία καὶ ἡ ἀνθρώπινη φύσις ἐνώθηκαν ἐν οὐσίᾳ καὶ ἐν ὑποστάσει ἀχωρίστως*» (σελ. 32).

Ἀδυνατῶν νὰ κατανοήσῃ ὀρθοδόξως τὸ μυστήριον τῆς ἀπορρήτου ἐνώσεως, χρησιμοποιοῖ μονοφυσικῶς καὶ τὸ κλασικόν παράδειγμα τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου: «*Ὅταν ὁ σιδηρουργὸς χτυπᾷ τὸν πυρακτωμένο σίδηρο, σπὴν πραγματικότητα τὸ σφυρί χτυπᾷ καὶ τὸν σίδηρο καὶ τὸ πῦρ πού εἶναι ἐνωμένο μέ αὐτόν. Ὁ σίδηρος μόνο λυγίζει ἐνῶ τὸ πῦρ, μολονότι λυγίζει μέ τὸν σίδηρο, παραμένει ἀνέγγιχτο*» (σελ. 36).

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Πάθος τοῦ Κυρίου δίδει θεοπασχητικὴν (μονοφυσικὴν) ἑρμηνείαν:

«*... "ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν Κυρίου καὶ Θεοῦ, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος (Πράξ. 20, 28). Ἀναφέρει τὸ αἷμα τοῦ Θεοῦ, μολονότι ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα, καὶ τὸ αἷμα ἀνήκει σπὴν ἀνθρώπινη φύσις του. Αὐτὴ ἡ ἔκφρασις εἶναι ἡ θαυμασιότερη ἀπόδειξις τῆς Μίας Φύσεως τοῦ Ἐνσαρκωμένου Λόγου. Καὶ ὁποῖόν ποτε σχετίζεται μέ τὴν ἀνθρώπινη πλευρά, μπορεῖ συνάμα νὰ ἀποδοθεῖ καὶ σπὴν θεία ἀδαικρίτως, καθὼς δέν ὑπάρχει διαχωρισμός μεταξύ τῶν δύο φύσεων» (σελ. 36-37).*

Ὁ Κόπτης Πατριάρχης διαφοροποιεῖται περαιτέρω καὶ ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἁγίας ΣΤ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Γράφει σχετικῶς πρὸς τὰς θελήσεις καὶ ἐνεργείας τοῦ Χριστοῦ:

«*Ἐχει ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς δύο θελήσεις καὶ δύο ἐνεργείες, δηλαδή μία θεϊκὴ καὶ μία ἀνθρώπινη θέλησις, καθὼς καὶ δύο ἐνεργείες, μία θεϊκὴ καὶ μία ἀνθρώπινη; Ἐπειδὴ πιστεύουμε σπὴ Μία Φύσις τοῦ Ἐνσαρκωμένου Λόγου, ὅπως τὴν ὀνόμασε ὁ ἅγιος Κύριλλος, πιστεύουμε σπὴ Μία Θέλησις καὶ σπὴ Μία Ἐνέργεια. Φυσικὰ, ἀφοῦ φρονοῦμε ὅτι ἡ Φύσις εἶναι Μία, καὶ ἡ Θέλησις καὶ ἡ Ἐνέργεια εἶναι ἐπίσης Μία» (σελ. 46-47). Εἶναι σαφές ὁ μονοενεργητισμός καὶ ὁ μονοθελητισμός καθὼς καὶ ἡ ἀπόδοσις τῶν θελημάτων καὶ τῶν ἐνεργειῶν εἰς τὴν μίαν κατ' αὐτόν σύνθετον φύσιν. Αἱ*

μονοενεργητικά αυτά απόψεις δεν είναι μόνον του Πατριάρχου Σενούντα, αλλά και των λοιπών αντικαλκηδονίων θεολόγων⁵⁸.

Οί Ἀντικαλκηδόνιοι δὲν προτίθενται νά ἐγκαταλείψουν τήν μονοφυσιτικήν των παράδοσιν. Εἶναι κατηγορηματική ἡ ἄρνησις τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀπό τόν Κόπτην Πατριάρχην: «*Ἀρνούμεθα τήν Σύνοδον τῆς Χαλκηδόνος... Δύναμαι νά εἶπω τελείως ἀνοικτά, ὅτι ὅλαι αἱ Ἀνατολικαί Ἐκκλησίαι δέν δύνανται νά ἀποδεχθῶν τήν Σύνοδον τῆς Χαλκηδόνος...*»⁵⁹.

* * *

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω συμπεραίνονται τά ἀκόλουθα:

1. Οἱ παλαιοί Ἀντικαλκηδόνιοι ἦσαν εἴτε ἀκραῖοι μονοφυσῖται (εὐτυχιστοί, ἀρνούμενοι τήν ἀνθρωπίνην φύσιν) εἴτε μετριοπαθεῖς μονοφυσῖται (σεβηριανοί, ψιλῶ μόνον ὀνόματι ὁμολογοῦντες δύο φύσεις). Ὁ μονοφυσισμός, ὡς ἀντίληψις περί τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου, ἐξεφράζετο διά συγκεκριμένων ἐκφράσεων, τὰς ὁποίας ὡς ἀνορθόδοξους ἤλεγξαν οἱ ἅγιοι Πατέρες εἰς τά συγγράμματά των. Ὁ Διόσκορος ἦτο φορεὺς μιᾶς μονοφυσικῆς ἀντιλήψεως, τήν ὁποίαν δέν ἠμπόρεσε νά ἀποβάλλῃ κατὰ τήν διάρκειαν τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀλλά ἐνέμεινε εἰς αὐτήν καί ἐγένε ἀίρεσιάρχης καί ἀρχηγός τῆς σεβηριανῆς παραδόσεως.

2. Οἱ Ἀντικαλκηδόνιοι ἐπὶ χίλια πεντακόσια ἤδη χρόνια ἀρνοῦνται νά ἀποδεχθῶν τήν ἁγίαν Δ΄ Οἰκουμενικήν Σύνοδον, παρά τὰς κατὰ καιροὺς ἐνωτικές προσπάθειάς, διασαφήσεις καί διαβεβαιώσεις ὅτι δέν εἶναι νεστοριανή. Τό αἴτιον τῆς τόσον ἀπολύτου ἀρνήσεως δέν ἠμπορεῖ νά εἶναι ἄλλο, παρά ἡ διαφορετική ἀντίληψις περί τοῦ μυστηρίου τῆς Ἑνσαρκώσεως, δηλαδή αὐτή ἡ αἵρεσις.

3. Οἱ νῦν Ἀντικαλκηδόνιοι, οἱ ὅποιοι ἀπό τριακονταετίας περίπου διαλέγονται μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων, δέν παρέχουν ἐκέγγυα Ὀρθόδοξον Χριστολογικόν φρόνημα. Παρά τόν παραμερισμόν ὠρισμένων ἐκφράσεων, ὡς ἡ *σύνθετος φύσις*, αἱ νέαι διατυπώσεις ἔχουν ἐπίσης μονοφυσικόν περιεχόμενον καί τό αὐτό εἰδικόν βάρος ὡς αἱ προηγούμεναι, ὡς π.χ. ἡ *μία ἡνωμένη θεανθρωπίνη φύσις*.

4. Ἡ μόνη ἐλπίς νά ὑπερβῶν τόν μονοφυσισμὸν των οἱ νῦν Ἀντικαλκηδόνιοι καί νά ἐνωθῶν μετὰ τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας εἶναι νά ἀποδεχθῶν ὡς ἁγίας καί Οἰκουμενικὰς τήν Σύνοδον τῆς Χαλκηδόνος καί τὰς ἐπομένας αὐτῆς, τό ὁποῖον σημαίνει νά ὁμολογήσουν τὰς ἐκφράσεις αἱ ὁποῖαι διασφαλίζουν τό Ὀρθόδοξον φρόνημα ἀπό τόν μονοφυσισμὸν⁶⁰, καί νά ἀναθεματίσουν τοὺς ἀρχηγούς τῆς προτέρας καί μέχρι καί νῦν αἵρεσεώς των.

Μέχρι τότε ὀφείλομεν νά εὐχώμεθα, νά φωτίσῃ ὁ Κύριος τοὺς ἀντικαλκηδονίους ἀδελφούς νά ἐπιστρέψουν εἰς τήν Ὀρθόδοξον Πίστιν καί εἰς τήν κοινωνίαν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας. Ἀλλά καί νά τηρῶμεν τήν Ὀρθόδοξον Πίστιν ἀκεραίαν καί ἐλευθέραν παντός δογματικοῦ μινιμαλισμοῦ καί συμβιβασμοῦ, πρὸς ἀσφάλειαν καί σωτηρίαν ἡμῶν καί ὡς μέτρον Ὀρθοδοξίας πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους.

Ἁγιον Ὅρος 27 Φεβρ. / 12 Μαρτίου 1999

⁵⁸ Ἱερά Κοινότης Ἁγίου Ὁρους, *Παρατηρήσεις...* σελ. 48-53· καί *Εἶναι οἱ Ἀντικαλκηδόνιοι ὀρθόδοξοι;* ἔκδ. Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου, 1995, σελ. 100-101 καί ὑπόσημ. 61α, 61β ἐν σελ. 125.

⁵⁹ *Εἶναι οἱ Χαλκηδόνιοι Ὀρθόδοξοι;* ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 35.

⁶⁰ Κατὰ τόν ἅγιον Μάξιμον: «πῶς εὐσεβεῖν ἡμᾶς δυνατόν, τὰς ἐναντίας τοῖς αἵρετικοῖς φωνάς οὐκ ὁμολογοῦντας;» (PG 91, 300A-D).